

*De adderjager Joseph Riodel poserend voor een foto omstreeks 1900 (foto: Jacques Boyer),
Collectie SOMA - Brussel 47039.*

*The viperhunter Joseph Riodel posing for a photo around 1900 (picture: Jacques Boyer),
Collection SOMA - Brussels 47039.*

EEN GOED WOORDJE VOOR EEN DAPPERE ADDERJAGER

A GOOD WORD FOR A BRAVE VIPER HUNTER

Ron Bronckers
Oude Kerkstraat 38
6227 SR Maastricht

Ron Bronckers
Oude Kerkstraat 38
6227 SR Maastricht

Als er één stad is in Frankrijk die een lange geschiedenis kent met betrekking tot de premiejacht op adders, dan is het wel Voiron. De bekendste adderjager die daar resideerde, was de illustere Louis Paul Brun, beter bekend onder de naam Paulus (zie Bronckers, 2013). Zijn minder notoire voorloper was Joseph Riondel (zie afbeelding), die niet het geluk had om op een prentbriefkaart te worden vereeuwigd. In 2006 startte ik mijn queeste naar gegevens over deze man en dat leverde destijds niet veel op. Elf jaar later kwamen alsnog enkele wetenswaardigheden boven water en hieruit bleek dat zijn werkzaamheden als adderjager zeer op waarde werden geschat, een gegeven waar zijn opvolger Paulus eveneens van profiteerde (zie Bronckers, 2017).

Op zoek naar informatie

In 2006 kwam ik niet verder dan dat Joseph Riondel werd geboren in Saint-Étienne-de-Crossey (Isère) op 29 augustus 1845 en in Voiron heeft gewoond. Verschillende getuigschriften die door de burgemeesters van gemeenten nabij Voiron werden uitgereikt, zijn bewaard in de gemeentearchieven; volgens een document ving en doodde hij per jaar circa 1.000 adders. In 2017 waagde ik opnieuw een poging om iets te weten te komen bij zowel het gemeentearchief van Voiron als het departementaal archief van Isère. Helaas leverde dit niets op. Dankzij de website Gallica - met veel gedigitaliseerde oude kranten en tijdschriften - lukte het alsnog om informatie uit de 19e eeuw op te sporen over deze adderjager.

If there is one city in France that has a long history regarding the bounty hunt on vipers, then it must be Voiron. The best known viper hunter that resided there was the renowned Louis Paul Brun, better known by the name of Paulus (see Bronckers, 2013). His less notorious predecessor was Joseph Riondel (see picture), who was not lucky enough to be immortalised on a postcard. I started my quest in search for data about this man in 2006, but at that time to no avail. Eleven years later however, some interesting facts appeared that showed a great appreciation of his work as viper hunter, something that his successor Paulus also benefitted from (see Bronckers 2017).

The search for information

All that I learned in 2006 was that Joseph Riondel was born in Saint-Étienne-de-Crossey (Isère) on the 29th of August 1845 and that he has lived in Voiron. Several of the testimonials that were awarded by the mayors of municipalities near Voiron have been preserved in the municipal archives; according to one document he captured and killed around 1,000 vipers a year. In 2017, I again tried to acquire information, from both the municipal archive of Voiron and the departmental archive of Isère. Unfortunately, this was again in vain. Thanks to the website Gallica - containing many old newspapers and magazines that have been digitized - I finally managed to track down information from the 19th century about this viper hunter.

De dappere Joseph

Op 10 mei 1888 verscheen er een kort bericht over Joseph Riondel in de krant *La Lanterne*. Hierin lezen we dat hij destijds woonachtig was in Ratz (Saint-Julien-de-Raz vandaag de dag) in de buurt van Voiron, en een reputatie had opgebouwd als gevolg van zijn moed en ijver die hij ontplooidde tijdens de vernietiging van adders. Zodra men naar eigen zeggen een van deze onreine en gevaarlijke reptielen zag, ging men Riondel halen en toonde hem de steenhoop of struik waarin het giftige beest was verdwenen. Hun man, gewapend met een eenvoudige buigzame stok, verborg zich en hield een uur of twee de wacht, indien nodig. Geduldig wachtte hij op het verschijnen van de slang en zodra deze zich liet zien, brak hij de ruggengraat, of pakte haar moedig op met de hand, draaide haar vervolgens snel rond en verbrijzelde de kop op de grond.

Men kon niet geloven hoeveel adders de dappere Joseph elk jaar vernietigde. Zo had hij eens een groot aantal adders en niet-giftige slangen naar de kantoren van de krant *Petit Voironnais* gebracht. Zodra de slang gedood was, of loom geworden door de klappen, bond hij ze met de kop vast aan een lange stok. De emoties van het publiek liepen hoog op, wanneer men al die staarten zag bewegen of zelfs spartelen, klaar om het leven te hervatten. Tot slot moest het gemeentebestuur, ofwel de prefect van Isère, zeker gewezen worden op de durf van Joseph Riondel. Aangezien er premies werden verstrekt voor de vernietiging van kwaadaardige dieren, moest men uiteraard een bedrag toewijzen voor elke vernietigde adder.

Een ingezonden brief

In het populairwetenschappelijk tijdschrift *La science française* van 10 juni 1898 toonde men in de rubriek *Brievensbus* een ingezonden brief. Deze was gericht aan de hoofdredacteur Émile Gautier en zag er als volgt uit:

The brave Joseph

On the 10th of May 1888, a short item on Joseph Riondel appeared in the newspaper *La lanterne*. From this we can read that he lived in Ratz at that time (nowadays Saint-Julien-de-Raz) and that he had earned himself quite a reputation through the courage and devotion he displayed during the destruction of vipers. As soon as someone saw one of these so-called unclean and dangerous reptiles, they went for Riondel and showed him the pile of rocks or the shrub into which the venomous animal had disappeared. Their man, armed with a simple flexible stick, then hid and waited for an hour or two, if necessary. Patiently he waited for the snake to appear, and as soon as it showed itself he broke its spine, or bravely took it with his hand, then quickly swung it around and crushed its skull on the ground.

People could not believe how many vipers the brave Joseph killed each year. One day he had delivered a great number of vipers and non-venomous snakes tot the offices of the newspaper *Petit Voironnais*. As soon as the snake was killed, or stunned by the blows, he tied them with the head to a long stick. The emotions of the public rose high, when people saw all those tails moving or even writhing, ready to resume life. Finally, there was no doubt that the municipal government, or else the prefect of Isère, should be alerted of Joseph Riondel's bravery. Because bounties were awarded for the destruction of evil creatures, there surely was a sum to be paid for each viper destroyed.

An incoming letter

In the popular scientific magazine *La science française* of the 10th of June 1898, there was an incoming letter in the *Letter box* column. This letter was addressed to the editor-in-chief Émile Gautier and looked like this:

Voiron, 28 mei

De heer Émile Gautier,

Ik richt mij tot u, opdat u mij zoudt kunnen helpen bij het verrichten van een goede daad. Het gaat om het volgende:

Er leeft in Voiron een dappere man, een arme drommel, die zijn tijd aan een zeer gevaarlijke jacht besteedt: de jacht op adders. Gemiddeld vangt hij er meer dan duizend per jaar. Bedenk wat het vereist om gedurende 26 jaar die hij aan deze bezigheid wijdt adders te doden!

Ongelukkig genoeg voor hem, kan hij, afgezien van een minimale premie die hij verdient voor elke adderkop, geen andere winst halen uit zijn prooi dan het besef dat hij zijn medemens heeft beschermd. Hij is echter al verscheidene malen gebeten, kort geleden nog, en zijn gezondheid is behoorlijk in gevaar. Hij kan geen ander regulier werk doen dat hem in staat stelt zelf in zijn levensonderhoud te voorzien.

Ik dacht dat als hij meer van zijn vangsten kon profiteren dan tot dusverre, door zijn afzet te bevorderen (vergeef mij de uitdrukking), dit hem enorm zou helpen om zich beter in leven te houden. Om die reden wend ik mij tot u.

Vandaag de dag heeft de wetenschap zo'n geweldige vooruitgang geboekt, we hebben nu het preventieve vaccin tegen de beten van adders ontdekt, (en) het lijkt mij dat deze afzet mogelijk zou moeten zijn, al zou het maar voor experimenten zijn.

Het gaat eenvoudigweg om de vraag waar en tot wie men zich moet richten.

Het spreekt voor zich dat alle door Riondel (dat is de naam van deze dappere man) gevangen adders in leven zijn, zo levend als wat. Hij liet me er laatst een zien van 1.25 m. lang en 0.13 m. in diameter.¹

1 Een slang in Frankrijk met een diameter van dertien cm is erg gortig en het betreft hier waarschijnlijk een fout.

Voiron, the 28th of May

Mister Émile Gautier,

I turn to you, so that you could help me to do something good. It concerns the following:

In Voiron, there lives a brave man, a poor fellow, who spends his time with a very dangerous hunt: the hunt for vipers. On average, he catches more than a thousand a year. Just imagine what it takes to kill vipers for the 26 years that he spends on this activity! Unfortunately for him, he is unable to make any profit from his prey, except for the minimal bounty he receives from each viper head and the knowledge that he protects his fellow man. He has however been bitten several times, the last time recently, and his health is in danger. He is unable to perform any other regular job that would enable him to provide for his own living.

I was thinking that it would help him a great deal to provide for his own living if there was a way for him to make more profit from his catches than he does at the present, by promoting his sales (forgive me the expression). For this reason I turn myself to you.

As modern science has achieved such spectacular breakthroughs resulting in the discovery of a preventive vaccine against the bites of vipers, it would appear to me that sales for this purpose would be possible, even if only for experiments.

The matter is simply the question where and whom to turn to.

It goes without saying that all vipers caught by Riondel (this is the name of this brave man) are alive, well and truly alive. He recently showed me one with a length of 1.25 m and a diameter of 0.13 m¹.

In conclusion, I think it would be possible for him to part from his inhabitants in a more lucra-

1 A snake in France with a diameter of 13 cm is a pretty tall statement and is probably a mistake.

Kortom, ik denk dat als wij ons richten, hetzij tot de laboratoria, of tot de Jardin des Plantes, zelfs in de provincie, hij zich op een lucratievere manier zou kunnen ontdoen van zijn inwoners. Wilt u, meneer Gautier, in het belang van de naastenliefde zo goed zijn mij hierover te informeren. Ik zou u heel erg dankbaar zijn. Ik moet u vertellen dat u geen vreemde voor mij bent. Al uw artikelen, lees ik nauwgezet, en dat gaf mij genoeg vertrouwen om u aan te spreken over deze kwestie.

Hoogachtend, etc.

E. Sarret

Als reactie op de brief gaf Gautier aan de heer Sarret het adres van Albert Calmette en Césaire Phisalix. De eerste was directeur van het Instituut Pasteur in Lille en de tweede was assistent in het laboratorium van professor Chauveau in het nationaal natuurhistorisch museum in Parijs. Deze twee geleerden hadden zich immers beziggehouden met de serumtherapie bij giftige slangenbeten, dat ze tot een hoge mate van perfectie brachten. Die moesten zeker proefdieren hebben. Dit verhinderde niet, vanzelfsprekend, dat de lezers die levende adders in goede conditie wilden hebben zich tot de correspondent konden wenden. Voor de liefhebbers!

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar Dr. Marcel van der Voort voor rectificatie van mijn poging tot vertaling van de brief in kwestie.

Literatuur

- Bronckers, R. (2013) - De premiejacht op adders in Frankrijk. Een beroep in (prentbrief)kaart gebracht. Deel 8. Louis Paul Brun, bijgenaamd Paulus. *Litteratura Serpentina* **33**(3): 132-139.
- Bronckers, R. (2013) - Bounty hunting for vipers in France. The picture postcard mapping of a profession. Part 8: Louis Paul Brun, nicknamed Paulus. *Litteratura Serpentina* **33**(3): 132-139.
- Bronckers, R. (2017) - De onmisbare adderjager. *Litteratura Serpentina* **37**(3): 133-135.
- Bronckers, R. (2017) - The indispensable viper hunter. *Litteratura Serpentina* **37**(3): 133-135.

tive way if we turn to either the laboratories, the Jardin des Plantes or even the province. Could you, Mister Gautier, for the sake of charity, be so kind as to inform me on this? I would be most grateful. I should tell you that you are no stranger to me. I read all your articles carefully, and this gave me enough confidence to turn to you in this matter.

Kind Regards, etc.

E. Sarret

In reply to this letter, Gautier provided mister Sarret with the address of Albert Calmette and Césaire Phisalix. The first was director of the Institut Pasteur in Lille and the second was an assistant in the laboratory of professor Chauveau in the national museum of natural history in Paris. These two scientists had after all devoted themselves to the study of serum therapy for bites from venomous snakes, for which they achieved high levels of perfection. These men were surely in need of test animals. Of course, this did not prevent the fact that readers who wanted to have live vipers in good condition could turn to the correspondent. For the enthusiasts!

Acknowledgements

My thanks go to Dr. Marcel van der Voort for rectifying my attempt to translate the concerned letter.

Translation into English: Jan-Willem Wolters.